

Torps metodistkapell

Antikvarisk medverkan vid målning av kapell och klockstapel

Mönsterås-Torp 3:17, Mönsterås socken, Mönsterås kommun, Kalmar län, Småland

Ulrika Haraldsson

Kalmar läns museum

Byggnadsantikvarisk rapport 2017

Kalmar läns museums bebyggelseenhet

Kalmar läns museums bebyggelseenhet utför antikvarisk medverkan vid förändringar och renoveringar av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse/ bebyggelsemiljöer. Flera medarbetare är också certifierade som sakkunnig kontrollant av kulturvärden enligt Plan- och bygglagen.

Kalmar läns museum kan även erbjuda expertis inom exempelvis land- och marinarkologi, konservering och kulturmiljöpedagogik.

www.kalmarlansmuseum.se

Antikvarisk medverkan – vad är det?

Alla kyrkor och kyrkogårdar tillhörande svenska kyrkan byggda före 1940 är skyddade enligt Kulturmiljölagen. Denna lag används också för att skydda vissa andra byggnader, så kallade byggnadsminnen. I Kalmar län handlar det om ca 135 byggnader, bebyggelsemiljöer, parker etc. När en sådan skyddad miljö ska förändras krävs ett särskilt tillståndsbeslut från länsstyrelsen, som får ställa villkor om hur åtgärderna ska utföras. Samma sak gäller när länsstyrelsen fattar beslut om så kallade byggnadsvårdsbidrag till olika kulturhistoriskt värdefulla miljöer eller byggnader runt om i länet.

För att åtgärderna ska genomföras enligt länsstyrelsens beslut, med antikvariskt perspektiv och traditionella metoder och material "som innebär minsta möjliga skada" på byggnaden eller bebyggelsemiljön ska arbetet följas av antikvarisk expertis, den antikvariske medverkande. Denne ska vara fastighetsägaren och hantverkarna behjälplig med goda råd, följa och dokumentera arbetet samt redovisa genomförda åtgärder i en rapport.

Torps metodistkapell

Antikvarisk medverkan vid målning av kapell och klockstapel

Mönsterås-Torp 3:17, Mönsterås socken, Mönsterås kommun, Kalmar län, Småland

Författare	Bebyggelseantikvarie Ulrika Haraldsson (UH)
Foto	Författaren där inte annat anges
Granskad av	Antikvarie Magdalena Jonsson
Layout	Stefan Siverud
Diarienummer	Kalmar läns museum: 32-81-17 Länsstyrelsen Kalmar län: 434-7299-16
Utgivare	Kalmar läns museum 2017
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-1417-10 från Lantmäteriverket.
Utförd av	Kalmar läns museum, Bebyggelseenheten
Kontaktperson	Liselotte Jumme
Beställare	Stranda frikyrkoförsamling, Kuggåsvägen 1, 383 91 Mönsterås
Kontaktperson	Eiberth Flogér (EF)
Hantverkare	Karlbergs måleri, Lars Karlberg (LK), Box 27, 383 21 Mönsterås
Renoveringsperiod	Sommar-höst 2017
Fältbesök skedde	20170608 UH, EF och LK 20171017 UH, EF och LK
Slutbesiktigande	Utförs av Länsstyrelsen
Övriga handlingar och digitala fotografier	Förvaras i Kalmar läns museums topografiska arkiv.

Karta över Kalmar län med platsen markerad.

Kort om den aktuella byggnaden

Kapellet med klockstapel är under utredning inför en byggnadsminnesförklaring. Kapellet i Torp är en av få bevarade frikyrkolokaler i Kalmar län. Det uppfördes 1895. Ett kök byggdes till 1911 och en renovering genomfördes 1947. Klockstapeln är uppförd 1970. 2016 genomfördes en renovering av taket, skorstenen och en skadad innervägg på kapellbyggnaden och en renovering av klockstapelns stomme.

Utförda åtgärder

Den antikvariska medverkan har skett i samband med beviljande av byggnadsvårdsbidrag för aktuella åtgärder. Bidrag beviljat av Länsstyrelsen i Kalmar.

Kapellet

Tillstånd före renovering

Behov av målning på fasader, fönster, dörrar, takryttare och upplagd innervägg i salens nord-

västra hörn. Flera innerbågar hade dålig passform och orsakade skador i fönsterkarmarna vid i- och urtagning.

Kapellet före målning.

Kapellet före målning.

Kapellet före målning.

Fasaden, nederdelen mot söder och fönster före målning.

Dörr mot insidan före målning.

Entrén, dörrarnas utsida, undersidan av entrétaket och trappträcket före målning.

Sidoingångens ytterdörrs utsida före målning.

Takryttaren före målning.

Fönster före målning.

Fönster före målning.

Dassets dörr.

Den upplagade innerväggen i salens nordvästra hörn före målning.

Den upplagade innerväggen i salens nordvästra hörn före målning.

Kapellet efter målning.

Vidtagna åtgärder

Fasader har tvättats, stålborstats och skrapats. Efter rengöringen har de målats med Falu fasadfärg-alkydoljefärg i tre omgångar. Fönster och invändiga dörrar har tvättats. Lös färg och löst kitt har skrapats loss. Innerbågar har hyvlats för bättre passform. Fönster och insidan av ytterdörrar har målats i tre omgångar med Jotun bruten vit alkydoljefärg. Lady classic har använts invändigt och Drygolin utvändigt. Jotuns alkydoljekitt har använts för att komplettera befintligt kitt. Takryttaren tvättades och stålborstades. Den må-

lades med Jotun rostskyddsfärg Arcanol i zinkgrå kulör. Ytterdörrarnas utsidor och korset har tvättats och borstats/slipats. De har målats med Jotun ädelträolja i tre-fyra omgångar. Dassets dörr, undersidan av entrétaket och trappträcket har tvättats och stålborstats. De har målats med Jotun alkydoljefärg Drygolin i samma gröna kulör som tidigare. Den upplagade innerväggen i salens nordvästra hörn har behandlats med Herdins äkta bets och Herdins oljelack, halvblank. Alla ytor har penselstrukits.

Kapellet efter målning.

Kapellet efter målning.

Fasaden, nederdelen mot söder efter målning.

Fönster efter målning.

Fönster efter målning.

Dörr mot insidan efter målning.

Takryttaren efter målning.

Sidoingångens ytterdörrs utsida efter målning.

Dassets dörr efter målning.

Entrén, dörrarnas utsida, undersidan av entrétaket och trapppröcket efter målning.

Den upplagade innerväggen i salens nordvästra hörn efter målning.

Klockstapeln före målning.

Klockstapeln

Tillstånd före renovering

Behov av målning.

Vidtagna åtgärder

Hela klockstapeln tvättades och borstades. Träytorna behandlades med Jotun mörkbrun oljelasyr Trebitt. Järnstagen målades med svart Jotun rostskyddsfärg Arcanol.

Klockstapeln efter målning.

Klockstapeln efter målning.

Kommentarer

Fasader, takryttare och fönster hade flera lager färg. De översta färglagren var akrylatfärg, modern rostskydds-färg och alkydoljefärg. Det understa färglagret på fasaderna var röd slamfärg. Det understa färglagret på fönstersnickerierna var bruten vit linoljefärg. Det understa färglagret på takryttaren var grå linoljefärg. Nu målades både fönster, takryttare och fasader med alkydoljefärg. Man valde att måla med alkydoljefärg på alla ytor för att det nya färgskiktet ska fungera med underliggande färgskikt och för att hela fasaderna och alla fönster ska åldras på samma sätt. Man vill också ha ett enklare underhåll på hela byggnaden. Målning med slamfärg och linoljefärg hade krävt att hela fasaderna, takryttaren och alla fönstersnickerier skulle göras träreana innan målning och det ingick inte i budgeten. Val av färgtyp och kitttyp gjordes utan att antikvarisk medverkande informerades. Det kulturhistoriska värdet på kapellbyggnaden var redan påverkat då de tidigare färglagren och kittet med otraditionell typ av färg och kitt påfördes. En total färgrengöring påverkar det kulturhistoriska värdet negativt eftersom alla färglagren försvinner.

Flera fönsterbågar hade dålig passform. De hyvlades för att kunna sättas i och tas ur fönsterkarmen utan att orsaka skador. Arbetet var inte beskrivit i offerten utan är ett tillkommande arbete. Åtgärden genomfördes utan att antikvarisk medverkande informerades. Genom att skapa bättre passform på innerbågarna så skonas fönsterkarmarna- och bågarna. Byggnadens kulturhistoriska värde kan behållas.

Fasader var i sämre skick än vad vi förväntade oss. Mer arbetstid än beräknat har lagts på att rengöra till fast underlag för att kunna utföra ett bra målningsarbete.

Fyra fönsterglas har sprickor som behöver åtgärdas.

Sprickor i fönsterglas.

Sändlista

Länsstyrelsen i Kalmar län, 391 86 Kalmar, 2 ex

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm, 2 ex

Stranda frikyrkoförsamling, Eiberth Flogér, Kuggåsvägen 1, 383 91 Mönsterås

Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

